ISSN (print) 2708-7530
Наукові перспективи № 5(47) 2024

УДК 330.341.1:334.012.4(100)

https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-5(47)-726-740

Клевчік Леонід Леонідович кандидат економічних наук, асистент, кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування, економічний факультет, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 58000, м. Чернівці, вул. Кафедральна, 2, https://orcid.org/0000-0003-3585-544X

Гарник Олена Анатоліївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки та соціально-поведінкових наук, Навчально-науковий інститут економіки та бізнес-освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 20300, Черкаська область, м. Умань, вул. Садова, 2, http://orcid.org/0000-0003-1079-2569

Павлюк Сергій Іванович аспірант, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», 49044, м. Дніпро, вул. Гоголя, 29, https://orcid.org/0009-0009-2369-4192

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ТА СТІЙКОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІК У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР

Анотація. У статті аналізується актуальність оцінки економічної стабільності та стійкості національних економік у контексті глобальних бізнес-структур, що швидко трансформуються. У сучасному світі, де міжнародна торгівля, інвестиції та технологічний прогрес формують економічні процеси, важливо знати, наскільки стабільною є економіка окремої країни, а отже, розуміти, наскільки вона може бути стійкою до змін. Актуальність цього дослідження полягає в необхідності вивчення того, як глобальні бізнес-структури впливають на стабільність національних економік і самі зазнають впливу від них.

Основною метою дослідження є всебічний аналіз показників економічної стабільності та їх взаємозв'язок із загальним контекстом глобальної тенденції розвитку бізнесу. Завдяки емпіричному аналізу та теоретичним засадам у дослідженні розкриваються закономірності, визначаються чинники та виклики, пов'язані з економічною стабільністю в умовах глобалізації.

Результати дослідження свідчать про наявність складних взаємозв'язків між показниками економічної стабільності та глобальними бізнес-структурами. Такі фактори, як торговельна залежність, фінансова взаємозалежність, політичні рамки та технологічні інновації виступають ключовими детермінантами економічної стабільності. Дослідження виявляє відмінності в рівнях стабільності між різними економіками та висвітлює наслідки для глобальних бізнес-операцій.

Висновки, зроблені на підставі здійсненого дослідження, наголошують на багатовимірному характері економічної стабільності та її складному взаємозв'язку з глобальними бізнес-структурами. Отримані дані свідчать про важливість проактивних політичних заходів, міжнародної співпраці та адаптивних стратегій для посилення економічної стійкості у взаємозалежному світі. Дослідження особливо акцентує на важливості інтеграції питань сталого розвитку та цілей справедливого розподілу ресурсів у світову бізнес-практику задля зміцнення довгострокової стабільності.

Перспективи подальших наукових досліджень полягають у вивченні впливу новітніх технологій, таких як блокчейн і штучний інтелект, на економічну стабільність, визначенні ролі наднаціональних організацій в управлінні економічними викликами та аналізі соціально-політичних вимірів економічної стабільності в контексті глобалізації.

Ключові слова: глобалізація економіки, макроекономічна стабільність, фінансова інтеграція, економічне зростання, міжнародна конкурентоспроможність, структурна адаптація, інвестиційна привабливість, екологічна стійкість, ризики зовнішньої торгівлі, інноваційний розвиток.

Klevchik Leonid Leonidovych PhD in Economics, Assistant, Department of Economic Theory, Management and Administration, Faculty of Economics, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, 58000, Chernivtsi, St. Kafedralna, 2, https://orcid.org/0000-0003-3585-544X

Harnyk Olena Anatolyivna Candidate of Economic Sciences, Associate professor of the department Economics and Social-Behavioral Sciences, Institute of Economics and Business Education, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University, 20300, Uman, St. Sadova, 2, http://orcid.org/0000-0003-1079-2569

Pavlyuk Serhiy Ivanovich State higher educational institution «Priazov State Technical University», 49044, Dnipro, St. Gogol, 29, http://orcid.org/0009-0009-2369-4192

ISSN (print) 2708-7530
Наукові перспективи № 5(47) 2024

ASSESSMENT OF ECONOMIC RESILIENCE AND STABILITY OF NATIONAL ECONOMIES IN THE CONTEXT OF GLOBAL ENTREPRENEURIAL STRUCTURES

Abstract. This article examines the relevance of assessing the economic stability and resilience of national economies within the context of rapidly evolving global business structures. In the contemporary world, where international trade, investment, and technological progress shape economic processes, it is crucial to understand the stability of an individual country's economy and therefore comprehend its resilience to change. The significance of this research lies in the necessity to explore how global business structures impact the stability of national economies and, in turn, are influenced by them.

The primary aim of the research is to conduct a comprehensive analysis of indicators of economic stability and their correlation with the overall context of the global business development trend. Through empirical analysis and theoretical foundations, the study elucidates patterns, factors, and challenges associated with economic stability in the conditions of globalization.

The research findings indicate the presence of intricate relationships between indicators of economic stability and global business structures. Factors such as trade dependency, financial interdependence, political frameworks, and technological innovations emerge as key determinants of economic stability. The study reveals differences in stability levels among different economies and highlights the implications for global business operations.

The conclusions drawn from this research emphasize the multidimensional nature of economic stability and its complex interplay with global business structures. The obtained data underscore the importance of proactive policy measures, international cooperation, and adaptive strategies to enhance economic resilience in an interdependent world. The study particularly emphasizes the significance of integrating sustainable development issues and equitable resource distribution goals into global business practices to strengthen long-term stability.

Prospects for further scientific research lie in examining the impact of emerging technologies such as blockchain and artificial intelligence on economic stability, exploring the role of supranational organizations in managing economic shocks, and analyzing the socio-political dimensions of economic stability in the context of globalization.

Keywords: economic globalization, macroeconomic stability, financial integration, economic growth, international competitiveness, structural adaptation, investment attractiveness, environmental sustainability, risks of foreign trade, innovative development.

Постановка проблеми. Актуальність дослідження питання оцінки економічної стабільності та стійкості національних економік у контексті глобальних бізнес-структур полягає в його вирішальному впливі на економічну стабільність як на місцевому, так і на міжнародному рівнях. Знання факторів, що впливають на економічну стабільність, є важливим для урядів, політиків, інвесторів та бізнесу, оскільки останні безпосередньо впливають на інвестиційні рішення, торговельні відносини, рівень зайнятості та загальний добробут.

В умовах посилюваної взаємодії світових ринків коливання стабільності національних економік можуть мати масштабні наслідки. Наприклад, економічна криза в одній країні може викликати ефект доміно, впливаючи на ланцюги постачань, фінансові ринки та довіру споживачів у всьому світі. З огляду на це, оцінка економічної стабільності не лише допомагає зменшити ризики, але й сприяє сталому зростанню та стійкості перед економічними викликами [1].

Відповідно до того, як компанії розширюють свою діяльність за межі країни, вони починають відчувати на собі вплив різноманітних регуляторних норм, коливання валютних курсів, геополітичні ризики та соціально-економічні виклики. Ґрунтовне вивчення стабільності національних економік має першочергове значення для того, щоб компанії могли ефективно розв'язувати ці проблеми та приймати обґрунтовані стратегічні рішення щодо виходу на ринки, розподілу ресурсів та управління ризиками.

У контексті цих факторів формулювання обраної проблематики полягає в дослідженні факторів, що впливають на економічну стабільність та стабільність національних економік у контексті глобальних бізнес-структур. Це потребує вивчення взаємозв'язку між макроекономічними показниками, державною політикою, інституційними рамками, динамікою міжнародної торгівлі та технологічним прогресом для виявлення ключових детермінант та потенційних вразливостей.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження оцінки економічної стабільності та стійкості національних економік у контексті міжнародних структур бізнесу є одним із важливих наукових напрямів, представники якого постійно вивчають різні аспекти цієї комплексної тематики [2, с. 52].

Сучасні наукові розвідки [3, с. 63] зосереджені на розробці комплексних макроекономічних індикаторів та моделей для оцінки стабільності національних економік. До цих показників належать темпи зростання ВВП, темпи інфляції, рівень безробіття, фіскальний дефіцит і платіжний баланс. Учені наголошують на важливості врахування як традиційних економічних

показників, так і новітніх метрик, таких як нерівність у доходах та екологічна стійкість, при оцінюванні економічної стабільності [3, с. 62; 4, с. 71].

З посиленням глобалізації економіки зростає увага до вивчення взаємозв'язку національних економік у глобальному діловому просторі. Науковці аналізують [5, с. 118], як кризи або проблеми в одній економіці можуть поширюватися через глобальні ланцюги постачань і фінансові ринки, впливаючи на економічну стабільність у всьому світі. Ці дослідження вказують на необхідність для політичних діячів враховувати глобальні зв'язки при здійсненні економічної політики [6, с. 29].

У багатьох дослідженнях [6, с. 26; 7, с. 9] вивчається роль фінансової стабільності в забезпеченні загальної економічної стабільності. Йдеться про аналіз стійкості фінансових установ, ефективність регуляторної бази та вплив динаміки фінансових ринків на економічну стабільність. Останні наукові дослідження спрямовані на вивчення впливу технологічних інновацій, таких як фінтех і криптовалюти, на фінансову стабільність та економіку загалом.

Деякі науковці [8] з'ясовували ефективність різних політичних заходів для підтримання економічної стабільності під час кризи чи невизначеності. Зокрема, оцінювали ефективність інструментів монетарної політики, заходів фіскального стимулювання та структурних реформ для стабілізації національних економік. До того ж тривають дослідження ролі міжнародних інституцій, таких як МВФ та Світовий банк, у сприянні економічній стабільності та координації дій між країнами.

У дослідженнях економічної стабільності набуло популярності поняття сталого розвитку, оскільки науковці [9, с. 18] вивчають довгострокову стійкість національних економік до екологічних, соціальних та геополітичних викликів. Це передбачає оцінку впливу зміни клімату, стихійних лих і геополітичної напруженості на економічну стабільність, а також вивчення стратегій побудови більш стійких економічних систем.

Економічні системи за своєю суттю є складними й схильними до впливу різних факторів невизначеності, що ускладнює точне прогнозування та оцінку стабільності. Науковці продовжують шукати шляхи ефективного врахування комплексності й невизначеності в економічних моделях та індикаторах.

Доступність та якість даних створюють значні перешкоди для оцінки економічної стабільності, особливо в країнах, що розвиваються, та на ринках, що формуються. Удосконалення методологій збору даних та подолання упередженості вимірювань залишаються постійними пріоритетами для науковців.

Досягнення та підтримка економічної стабільності в глобальному масштабі вимагає посилення міжнародної співпраці й удосконалення механізмів управління. Однак виклики, пов'язані з суверенітетом, дисбалансом сил та

геополітичною напруженістю, можуть перешкоджати ефективній координації між країнами.

Економічна стабільність не обов'язково призводить до рівних можливостей для всіх верств суспільства. Постійна нерівність у доходах і соціальна нерівність можуть негативно впливати на соціальну згуртованість і, зрештою, загрожувати економічній стабільності. Розв'язання цих проблем вимагає формування комплексних політичних підходів, які нададуть пріоритет інклюзивному зростанню та соціальному добробуту.

Мета статті – ґрунтовний аналіз показників економічної стабільності та їх взаємозв'язку із загальним контекстом глобальної тенденції розвитку бізнесу.

Виклад основного матеріалу. Економічна стійкість – це одне з основних понять, що характеризує здатність економіки уникати надмірних коливань ключових макроекономічних показників, таких як зайнятість, інфляція та загальне економічне зростання, протягом тривалого часу. Вона вказує на здатність економіки підтримувати відносно стабільний рівень цін, низький рівень безробіття та стійке економічне зростання, не відчуваючи сильних коливань чи падінь. Досягнення економічної стабільності має важливе значення для зміцнення довіри інвесторів, стимулювання сталого зростання та підвищення загального добробуту населення в державі.

Національна економічна стабільність безпосередньо залежить від загального економічного стану та стійкості країни загалом. Вона охоплює цілий спектр чинників, що виходять за межі макроекономічних показників, а саме: фіскальний стан, торговельний баланс, монетарну політику, політичну стабільність та соціальний розвиток. Національна економічна стабільність вважається основою економічного успіху держави та є предметом особливої зацікавленості з боку урядовців, економістів і міжнародних організацій [10, с. 13].

На економічну стійкість національних економік можуть впливати декілька факторів. Ці фактори взаємопов'язані між собою і можуть бути різними за своїм впливом та значенням у різних країнах та економічних системах. Знання цих факторів є важливим для здійснення ефективної політики та впровадження стратегій, спрямованих на досягнення й підтримку економічної стабільності. До факторів, які впливають на національну економічну стабільність, належать монетарна й фіскальна політика; політична стабільність; зовнішня торгівля та обмінний курс; стан фінансового сектору; диференціація доходів та соціальний захист; міжнародні економічні умови; технологічні інновації та зміни; екологічні фактори й залежність від природних ресурсів (табл. 1).

Таблиця 1

Характеристика факторів, які впливають на національну економічну стабільність

Фактори впливу	Їх характеристика
Монетарна політика	Управління грошовою масою й відсотковими ставками центральним банком країни відіграє ключову роль у формуванні економічної стабільності. Центральні банки використовують інструменти монетарної політики, такі як регулювання процентних ставок, операції на відкритому ринку та резервні зобов'язання, щоб контролювати інфляцію, стимулювати економічне зростання та підтримувати фінансову стабільність.
Фіскальна політика	Державні видатки, оподаткування та бюджетна політика значно впливають на економічну стабільність. Виважена фіскальна політика, яка забезпечує збалансованість державних фінансів, уникає надмірного дефіциту чи боргів та ефективно розподіляє ресурси, сприяє економічній стабільності, забезпечуючи довгострокову стійкість та зменшення невизначеності.
Політична стабільність	Політична стабільність та ефективність управління мають визначальне значення для економічної стабільності. Політичні заворушення, корупція або різкі зміни в політиці можуть призвести до дестабілізації економічної діяльності, стримувати інвестиції й підривати довіру споживачів і бізнесу, що призводить до економічної нестабільності.
Зовнішня торгівля та обмінний курс	Міжнародна торговельна активність та коливання обмінного курсу впливають на економічну стабільність. Дисбаланси в торгівлі, політичні обмеження, протекціоністські заходи та нестабільні обмінні курси впливають на експортну конкурентоспроможність країни, валютні резерви й загальні економічні показники.
Стан фінансового сектору	Стабільність банківського й фінансового сектору має важливе значення для економічної стабільності. Належне банківське регулювання, нагляд та практика управління ризиками допомагають запобігти фінансовим кризам та системним збоям, які можуть мати далекосяжні наслідки для економіки загалом.
Диференціація доходів та соціальний захист	Нерівність у розподілі доходів і неадекватність систем соціального захисту можуть посилити соціальну напруженість і порушити економічну стабільність. Розв'язання проблеми нерівності доходів та посилення програм соціального захисту може сприяти більш інклюзивному та стійкому економічному зростанню.
Світові економічні умови	Взаємопов'язаний характер глобальної економіки передбачає, що зовнішні потрясіння та економічні події в інших країнах можуть мати вплив на національну економічну стабільність. Такі фактори, як ціни на сировинні товари, міжнародні фінансові ринки та порушення в глобальних ланцюгах постачання, можуть впливати на внутрішні економічні умови.
Технологічні зміни та інновації	Швидкий технологічний прогрес може як посилити, так і порушити економічну стабільність. Впровадження інновацій може сприяти підвищенню продуктивності та економічному зростанню, але також може призвести до скорочення робочих місць і структурних змін, які потребують адаптації.
Залежність від природних ресурсів та екологічні фактори	Держави, які суттєво залежать від певних природних ресурсів, постають перед особливими викликами для економічної стабільності, зокрема через волатильність цін та екологічні ризики. Стале управління ресурсами та пом'якшення наслідків зміни клімату набувають дедалі важливішого значення для довгострокової економічної стабільності

Джерело: складено авторами на основі [9; 10]

Глобальні підприємницькі структури відіграють важливу роль у формуванні економічної стабільності та впливі на неї у світовому масштабі. До цих структур належать транснаціональні корпорації (ТНК), міжнародні торговельні мережі, ланцюги постачання, фінансові установи та нормативно-правові рамки, які сприяють економічній взаємодії та транскордонним операціям. Знання ролі глобальних підприємницьких структур в економічній стабільності потребує вивчення їхнього впливу на різні аспекти економіки – від торгівлі та інвестиційних потоків до зайнятості й технологічних інновацій [11, с. 248].

Один з основних способів, за допомогою якого глобальні підприємницькі структури сприяють економічній стабільності, – це їхній вплив на міжнародну торгівлю та інвестиції. Транснаціональні корпорації є основними учасниками міжнародної торгівлі, які сприяють обміну товарами, послугами та капіталом між різними країнами. Вкладаючи кошти в іноземні ринки, транснаціональні корпорації сприяють економічній інтеграції та спеціалізації, що призводить до підвищення ефективності й продуктивності у світових виробничих мережах. Такий взаємозв'язок сприяє економічній стабільності, диверсифікуючи ризики та розширюючи ринкові можливості як для бізнесу, так і для споживачів.

Глобальні підприємницькі структури відіграють значну роль у трансфері технологій та поширенні інновацій. ТНК часто передають новітні технології та управлінські практики країнам, що їх обслуговують, стимулюючи місцеві інновації та розбудову потенціалу. Така передача знань і навичок може підвищити конкурентоспроможність вітчизняної промисловості, сприяти індустріалізації та сталому економічному зростанню в довгостроковій перспективі.

У фінансовій сфері глобальні бізнес-структури формують економічну стабільність через вплив на потоки капіталу та фінансові ринки. ТНК здійснюють транскордонні капіталовкладення, прямі іноземні інвестиції (ПІІ) та диверсифікацію портфелів, що дозволяє стабілізувати фінансові ринки та сприяти підвищенню ліквідності. Водночас надмірні потоки капіталу або фінансові спекуляції з боку міжнародних бізнес-структур можуть створювати ризики, зумовлюючи фінансову та економічну нестабільність, як це було під час валютних криз або «бульбашок» на ринку цінних паперів.

Глобальні бізнес-структури мають значний вплив на зайнятість та ринки праці. ТНК є найбільшими роботодавцями в усьому світі, забезпечуючи робочі місця та можливості для мільйонів працівників у різних галузях та регіонах. Надаючи робочі місця та пропонуючи професійну підготовку, ТНК сприяють зниженню рівня бідності та соціальній стабільності, тим самим забезпечуючи економічну стійкість та інклюзивне зростання [12, с. 95].

Глобальні підприємницькі структури впливають на економічну стабільність через свою взаємодію з регуляторними та управлінськими системами.

Поведінка ТНК, особливо в таких сферах, як податкове регулювання, екологічна стійкість та трудові стандарти, може мати вплив на загальне регуляторне середовище та формувати політичну реакцію на національному й міжнародному рівнях. Ефективне регулювання та корпоративне управління мають важливе значення для забезпечення позитивного внеску глобальної бізнес-діяльності в економічну стабільність та суспільний добробут.

Незважаючи на значний позитивний внесок в економічну стабільність, міжнародні бізнес-структури також можуть створювати виклики для останньої. Такі питання, як нерівність доходів, погіршення стану довкілля та монополізація ринків, вимагають особливої уважності та політичного впливу з метою пом'якшення негативних зовнішніх ефектів та сприяння сталому розвитку.

Глобальний світовий бізнес – це складна сучасна система, яка постійно розвивається та змінюється відповідно до економічних, технологічних та геополітичних зрушень. В основі цієї системи – різні бізнес-структури, кожна з яких відіграє важливу роль у функціонуванні світової економіки. Ці структури варіюються від малих підприємств до транснаціональних корпорацій, від традиційного сімейного бізнесу до передових стартапів. Знання цих структур та їхньої взаємодії є важливим для правильного сприйняття складних процесів у світовій економіці [12, с. 93].

Однією з основних бізнес-структур є приватна власність, коли фізична особа є власником і керує бізнесом. Одноосібна власність переважає в малих підприємствах і стартапах через свою простоту і легкість в організації. Безумовно, вона пропонує власнику автономію та гнучкість, але передбачає й необмежену особисту відповідальність за всі борги та зобов'язання бізнесу.

Поширеним видом бізнес-структури є товариства, у яких дві або більше фізичних чи юридичних особи співпрацюють для ведення бізнесу. Партнерства можуть бути повними, коли всі партнери в рівних частках беруть участь як у розподілі прибутків, так і виконанні зобов'язань, або командитними, коли деякі партнери мають обмежену відповідальність. Партнерствам часто надають перевагу з огляду на спільне прийняття рішень та об'єднання ресурсів, хоча вони також несуть ризики, пов'язані з міжособистісними конфліктами та спільними зобов'язаннями.

Зі збільшенням складності та розміру корпорації стають провідними гравцями на світовій бізнес-арені. Корпорації є юридичними особами, відокремленими від своїх власників, що забезпечує обмежений захист акціонерів від відповідальності. Ця структура дозволяє корпораціям залучати капітал від інвесторів і швидко масштабувати свою діяльність. Корпорації існують у різних формах, зокрема, корпорації з обмеженою відповідальністю, корпорації з додатковою відповідальністю та транснаціональні корпорації (ТНК).

Корпорації типу С є найпоширенішим типом і підлягають корпоративному оподаткуванню. Вони не мають обмежень щодо кількості або типу акціонерів, що робить їх ідеальними для великих підприємств. S-корпорації, з іншого боку, оподатковуються подібно до товариств, а прибутки та збитки відображаються в особистих податкових деклараціях акціонерів. Вони кількісно обмежені (до 100 акціонерів) і повинні відповідати певним критеріям щодо власності та структури [13].

Транснаціональні корпорації (ТНК) – це унікальний тип корпорацій, які працюють у багатьох країнах, використовуючи глобальні ринки, природні та трудові ресурси. Вони відіграють важливу роль у формуванні міжнародної торгівлі, інвестицій та економічного розвитку. Створюючи філії, спільні підприємства або стратегічні альянси в різних країнах, ТНК використовують різноманітні ринкові можливості, орієнтуючись при цьому на складні регуляторні та культурні ландшафти.

Крім цих традиційних структур, сучасний діловий світ демонструє активізацію гібридних моделей та інноваційних організаційних форм. Наприклад, соціальні підприємства поєднують отримання прибутку із соціальними чи екологічними місіями, прагнучи створити позитивний вплив поряд із фінансовими прибутками. Підприємства на базі платформ, такі як Uber та Airbnb, змінюють традиційні індустрії, використовуючи технології для полегшення пірингових транзакцій.

Роль цих глобальних бізнес-структур у світовій економіці важко переоцінити. Вони стимулюють інновації, створюють робочі місця, сприяють економічному зростанню та формують потоки товарів, послуг і капіталу через кордони. Проте вони також є об’єктом критики через такі проблеми, як нерівність у доходах, погіршення стану довкілля та неетичні практики. Як наслідок, зростає увага до корпоративної соціальної відповідальності, сталого розвитку та етичного ведення бізнесу, щоб гарантувати, що ці структури роблять позитивний внесок у суспільство, отримуючи при цьому прибутки [14, с. 17].

Глобальні бізнес-структури, від транснаціональних корпорацій до малих підприємств, мають суттєвий вплив на національні економіки, зумовлюючи як переваги останніх, так виклики (табл. 2). Перебуваючи на периферії глобалізації, ці структури сприяють переміщенню товарів, капіталу та послуг через кордони, сприяючи економічній інтеграції та взаємозалежності між країнами. Однак вони також ставлять комплексні завдання перед державними діячами, бізнесом і громадянами.

Таблиця 2

Переваги та виклики, зумовлені глобальними підприємницькими структурами в національних економіках

Переваги	Виклики
Прискорення економічного зростання та розвитку	Втрата внутрішніх робочих місць внаслідок аутсорсингу
Доступ до нових ринків та різноманітної споживчої бази	Ризик економічної залежності від зовнішніх ринків
Підвищення конкурентоспроможності на світових ринках	Вразливість до валютних коливань та валютних ризиків
Трансфер технологій та знань	Культурні конфлікти та регуляторні розбіжності
Ефективний розподіл ресурсів	Загроза місцевим малим та середнім підприємствам
Розширення торговельних та інвестиційних можливостей	Погіршення стану довкілля та експлуатація ресурсів
Доступ до іноземного капіталу та інвестицій	Потенціал для ухилення від сплати податків та регуляторного арбітражу

Джерело: складено авторами на основі [14]

Однією з головних переваг глобальних бізнес-структур є можливість економічного зростання та розвитку. Транснаціональні корпорації відіграють ключову роль у стимулюванні інновацій, створенні робочих місць та підвищенні продуктивності завдяки інвестиціям у дослідження й розробки, інфраструктуру та людський капітал. Використовуючи глобальні ринки, вони можуть отримати доступ до нових споживачів, диверсифікувати потоки доходів і скористатися ефектом масштабу, тим самим підвищуючи свою конкурентоспроможність і прибутковість.

Глобальні бізнес-структури сприяють передачі знань, технологій та передового досвіду через національні кордони, стимулюючи індустріалізацію та розбудову потенціалу в країнах із перехідною економікою. Через прямі іноземні інвестиції, спільні підприємства та стратегічні партнерства транснаціональні корпорації передають досвід, управлінські навички та передові технології місцевим галузям промисловості, підвищуючи їхню продуктивність та глобальну конкурентоспроможність. Цей процес поширення технологій і знань може стати стимулом для сталого розвитку й подолання бідності, сприяючи висхідній мобільності та підвищенню рівня життя в країнах, що їх створюють.

Глобальні бізнес-структури сприяють спеціалізації й підвищенню ефективності виробництва, дозволяючи країнам використовувати свої конкурентні переваги та брати участь у глобальних ланцюгах доданої вартості.

Передаючи на аутсорсинг непрофільні види діяльності та отримуючи ресурси з регіонів із низькими витратами, бізнес може досягти економії коштів та підвищити продуктивність, що в підсумку приносить користь споживачам завдяки зниженню цін та підвищенню доступності. Цей взаємозв'язок сприяє економічній взаємозалежності та співпраці між країнами, зменшуючи геополітичну напруженість і зумовлюючи встановлення більш стабільного й безпечного світового порядку [14, с. 22].

Але, незважаючи на переваги, глобальні бізнес-структури створюють значні виклики для національних економік. Одним із таких викликів є ризик економічної нестабільності та фінансового впливу, що виникає через взаємопов'язані ринки та складні ланцюги постачання. Такі події, як фінансові кризи, геополітичні конфлікти або стихійні лиха в одній частині світу, можуть впливати на інші, руйнуючи торговельні потоки, порушуючи виробничі мережі та дестабілізуючи фінансові ринки. Така підвищена чутливість до зовнішніх впливів наголошує на потребі в надійних стратегіях управління ризиками та нормативно-правовій базі для захисту від системних ризиків і забезпечення економічної стійкості.

Окрім того, глобальні бізнес-структури можуть поглиблювати нерівність у доходах та соціальну нерівність як усередині країн, так і між ними. Створюючи матеріальні блага та можливості для працевлаштування, вони водночас концентрують економічну владу та капітал у кількох осіб, що призводить до нерівності в розподілі доходів та доступі до ресурсів. Транснаціональні корпорації можуть вдаватися до таких практик, як уникнення сплати податків, виведення прибутку з-під оподаткування, експлуатація трудових і природних ресурсів, що негативно позначається на соціальній згуртованості та екологічній стійкості суспільства. Подолання цієї нерівності та сприяння інклюзивному зростанню вимагає злагоджених зусиль із боку держави, бізнесу та громадськості, спрямованих на впровадження політики, що сприяє справедливому розподілу матеріальних благ, соціальному захисту та сталому розвиткові [15, с. 99].

До того ж вплив глобальних бізнес-структур може загрожувати національному суверенітету та регуляторній незалежності. Транснаціональні корпорації з їхніми значними ресурсами та глобальним охопленням можуть помітно впливати на уряди та формувати порядок денний державної політики відповідно до своїх корпоративних інтересів. Це явище, яке часто називають регуляторним «захватом» або корпоративним лобіюванням, може негативно впливати на демократичні засади врядування, послаблювати регуляторний нагляд та знижувати довіру громадськості до інституцій. Балансування між імперативами економічної відкритості й регуляторного суверенітету вимагає від політиків дотримання складного балансу між сприянням інвестиціям і

торгівлі та захистом суспільних інтересів і збереженням регуляторної автономії.

Висновки. Таким чином, економічна стабільність та національна економічна стабільність є комплексними поняттями, на які впливають різні чинники. Забезпечення та підтримка економічної стабільності вимагає скоординованих політичних зусиль у багатьох сферах, таких як монетарна та фіскальна політика, реформи управління, інвестиції в людський капітал та інфраструктуру, а також стратегії, спрямовані на подолання глобальних економічних проблем. Шляхом вивчення та врахування цих факторів урядовці можуть посилити стійкість та стабільність національних економічних систем, що, безумовно, сприятиме зростанню добробуту та рівня життя їхніх громадян.

Загалом, роль глобальних підприємницьких структур у формуванні економічної стабільності є багатоаспектною та складною. Ці структури сприяють економічній інтеграції, інноваціям та економічному розвитку, але водночас вони створюють виклики, які необхідно долати за допомогою ефективних механізмів управління й міжнародної співпраці. Використання потенціалу глобальних бізнес-структур та управління пов'язаними з ними ризиками дасть змогу політичним діячам застосувати їхній вплив для сприяння стійкій економічній стабільності та загальному достатку в глобальному світі.

Література:

1. Щупаківський Р. Сучасні виклики глобалізації та актуальність їх державного регулювання в системі забезпечення конкурентоспроможності національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. Doi: 10.32782/2524-0072/2021-34-97.

2. Добрянський О. Екзогенні детермінанти економічної безпеки країни в умовах глобальної волатильності. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University. Economics.* 2023. № 29 (57). С. 50–54. Doi: 10.25264/2311-5149-2023-29(57)-50-54.

3. Омельяненко В. А., Красна О. М. Аналітико-стратегічні аспекти системної стійкості інноваційної системи. *Причорноморські економічні студії*. 2018. № 32. С. 61-65.

4. Бойко А. О., Єпіфанов А. О. Економічна безпека держави: сутність та напрями формування. *Вісник СумДУ. Серія: Економіка.* 2018. № 3. С. 65–75. Doi: 0.21272/ 1817-9215.2018.3-10.

5. Ільїна А.О. Роль держави в організації інституційних відносин на інвестиційному ринку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2017. № 14 (1). С. 115–121.

6. Ястремський О. І., Кулик В. В. Волатильність структури фінансових потоків економіки України. *Наукові праці НДФІ*. 2020. № 2. С. 24–34. Doi: 10.33763/npndfi2020.02.024.

7. Цаль-Цалко Ю. Формування економічних індикаторів національної безпеки в умовах цифровізації бізнесу та змін в економіці. *Society and Security*. 2024. № 1 (2). С. 3–13. Doi: 10.26642/sas-2024-1(2)-3-13.

8. Мельниченко С. Г. Аналіз стратегічного менеджменту та його вплив на успішність організацій. *Здобутки економіки: перспективи та інновації.* 2024. № 3. URL: https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/19/16 (дата звернення: 26.04.2024).

9. Чала В. С. Концептуальна модель зеленої економіки у фреймі глобальних суспільних благ та сталого розвитку. *Підприємництво та інновації*. 2022. № 25. С. 13–20. Doi: 10.32782/2415-3583/25.2.

10. Ульянова Л. П., Чайка Ю. М. Про деякі підходи до аналізу забезпечення умов сталого розвитку української економіки. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2020. № 4. С. 7–15. Doi: 10.32851/2708-0366/2020.4.1.

11. Косарєва І. П., Удовика Є. М. Удосконалення системи управління фінансовою стійкістю підприємств. *Економіка та управління підприємствами*. 2018. № 23. С. 246-251.

12. Погребняк А. Ю., Голуб М., Круш П. Якісний аналіз впливу пандемії COVID-19 в контексті забезпечення прибутковості підприємств. *Сучасні проблеми економіки і підприємництво*. 2020. № 26. С. 90-98.

13. Redko K. Enabling economic empowerment: social enterprise`s role in harnessing the potential of individuals with disabilities. *Věda a perspektivy*. 2024. №. 2 (33). Doi: 10.52058/ 2695-1592-2024-2(33)-26-36.

14. Красовська Г., Стадник В., Михальчук І. Організаційно-структурні умови розвитку потенціалу креативності в системі менеджменту конкурентоспроможності промислових корпорацій. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 3. С. 14–25. Doi: 10.31649/ins.2022.3.14.25.

15. Петришин Л., Мацьків Г., Ксьонжик І. Монетарна політика держави в контексті забезпечення фінансово-економічної стабільності. *Молодий вчений*. 2022. № 11 (111). С. 95–102.

References:

1. Shchupakivskyi, R. (2021). Suchasni vyklyky hlobalizatsii ta aktualnist yikh derzhavnoho rehuliuvannia v systemi zabezpechennia konkurentospromozhnosti natsionalnoi ekonomiky [Contemporary Challenges of Globalization and the Relevance of State Regulation within the Framework of Ensuring the Competitiveness of the National Economy]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, 34. Doi: 10.32782/2524-0072/2021-34-97 [in Ukrainian].

2. Dobrianskyi, O. (2023). Ekzohenni determinanty ekonomichnoi bezpeki kraïny v umovakh hlobalnoi volatilnosti [Exogenous Determinants of Economic Security of the Country in the Conditions of Global Volatility.]. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University. Economics*, 29 (57), 50–54. Doi: 10.25264/2311-5149-2023-29(57)-50-54 [in Ukrainian].

3. Omelianenko, V. A., & Krasna, O. M. (2018). Analityko-stratehichni aspekty systemnoi stiikosti innovatsiinoi systemy [Analytical and Strategic Aspects of Systemic Stability in the Innovation System]. *Prychornomorski ekonomichni studii – Black Sea Economic Studies*, 32, 61–65 [in Ukrainian].

4. Boiko, A. O., & Yepifanov, A. O. (2018). Ekonomichna bezpeka derzhavy: sutnist ta napriamy formuvannia [Economic Security of the State: Essence and Directions of Formation]. *Visnyk SumDU. Seriia: Ekonomika – Bulletin of Sumy State University. Series: Economics*, 3, 65–75. Doi: 0.21272/ 1817-9215.2018.3-10 [in Ukrainian].

5. Iliina, A. O. (2017). Rol derzhavy v orhanizatsii instytutsiinykh vidnosyn na investytsiynomu rynku [The Role of the State in Organizing Institutional Relations in the Investment Market]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: International Economic Relations and World Economy*, 14 (1), 115–121 [in Ukrainian].

6. Yastremskyi, O. I., & Kylyk, V. V. (2020). Volatilnist struktury finansovykh potokiv ekonomiky Ukrainy [Volatility of the Structure of Financial Flows in the Ukrainian Economy]. *Naukovi pratsi NDFI – Scientific Works of the National Research Institute of Finance*, 2, 24–34. Doi: 10.33763/npndfi2020.02.024 [in Ukrainian].

7. Tsal-Tsalko, Yu. (2024). Formuvannia ekonomichnykh indykatoriv natsionalnoi bezpeky v umovakh tsyfrovizatsii biznesu ta zmin v ekonomitsi [Formation of Economic Indicators of National Security in the Context of Business Digitization and Economic Changes]. *Society and Security*, 1 (2), 3–13. Doi: 10.26642/sas-2024-1(2)-3-13 [in Ukrainian].

8. Melnychenko, S. H. (2024). Analiz stratehichnoho menedzhmentu ta yoho vplyv na uspishnist orhanizatsii [Analysis of Strategic Management and Its Impact on Organizational Success]. *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii – Achievements in Economics: Perspectives and Innovations*, 3. Retrieved from https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/19/16 [in Ukrainian].

9. Chala, V. S. (2022). Kontseptualna model zelenoi ekonomiky u freimi hlobalnykh suspilnykh blah ta staloho rozvytku [Conceptual Model of Green Economy within the Framework of Global Public Goods and Sustainable Development]. *Pidpryiemnytstvo ta innovatsii – Entrepreneurship and Innovation*, 25, 13–20. Doi: 10.32782/2415-3583/25.2 [in Ukrainian].

10. Ulyanova, L. P., & Chaika, Yu. M. (2020). Pro deiaki pidkhody do analizu zabezpechennia umov staloho rozvytku ukrainskoi ekonomiky [Some Approaches to Analyzing the Provision of Sustainable Development Conditions in the Ukrainian Economy]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk. Seriia: Ekonomika – Tavria Scientific Bulletin. Series: Economics*, 4, 7–15. Doi: 10.32851/2708-0366/2020.4.1 1 [in Ukrainian].

11. Kosarieva, I. P., & Udovyka, Ye. M. (2018). Udoskonalennia systemy upravlinnia finansovoiu stiikistiu pidpryiemstv [Improvement of the Financial Stability Management System of Enterprises]. *Ekonomika ta upravlinnia pidpryiemstvamy – Economics and Enterprise Management*, 23, 246–251 [in Ukrainian].

12. Pohrebniak, A. Yu., Holub, M., & Krush, P. (2020). Yakisnyi analiz vplyvu pandemii COVID-19 v konteksti zabezpechennia prybutkovosti pidpryiemstv [Qualitative Analysis of the Impact of the COVID-19 Pandemic on Ensuring Enterprise Profitability]. *Suchasni problemy ekonomiky i pidpryiemnytstvo – Contemporary Issues in Economics and Entrepreneurship*, 26, 90–98 [in Ukrainian].

13. Redko K. (2024). Enabling economic empowerment: social enterprise`s role in harnessing the potential of individuals with disabilities. *Věda a perspektivy*, 2(33). Doi: 10.52058/2695-1592-2024-2(33)-26-36 [in Ukrainian].

14. Krasovska, H., Stadnyk, V., & Mykhailchuk, I. (2022). Orhanizatsiino-strukturni umovy rozvytku potentsialu kreatyvnosti v systemi menedzhmentu konkurentospromozhnosti promyslovykh korporatsii [Organizational-Structural Conditions for Developing Creativity Potential in the Management System of Industrial Corporations' Competitiveness]. *Innovation and Sustainability*, 3, 14–25. Doi: 10.31649/ins.2022.3.14.25 [in Ukrainian].

15. Petryshyn, L., Matskiv, H., & Ksonzhik, I. (2022). Monetarna polityka derzhavy v konteksti zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi stabilnosti [Monetary Policy of the State in Ensuring Financial and Economic Stability]. *Molodyi vchenyi – Young Scientist*, 11 (111), 95–102 [in Ukrainian].